

## РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р, полк.(о.з) Стойко Димитров Стойков - хоноруван професор в ЮЗУ  
„Неофит Рилски” гр. Благоевград  
гр. София-1632, ж.к. „Овча купел-1”, бл. 505, вх. В, ет. 7, ап. 19  
GSM: 0889 31 73 95// e-mail:stojkods@abv.bg

Област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана”,

Професионално направление: 9.1. „Национална сигурност”

Научна специалност:

- 05.02.24. „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)”;
- 05.12.01. „Организация и управление на Въоръжените сили”;
- 05.12.02. "Военнополитически проблеми на сигурността";
- 05.12.03. "Военно-приложни аспекти на гражданската защита".

на дисертационния труд на проф. д-р Руси Маринов Ванчев

на тема: **„Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства”**

за присъждане на научна степен „Доктор на науките“, научна специалност  
05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство  
(Стратегии и политики на сигурност) /науки за кризата и информацията/.

Рецензията е разработена на основание Заповед № 3-РК-67/31.10.2014г. на Ректор на НБУ за назначаване на научно жури.

### **1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем в научно и научно-приложно отношение**

Актуалността на разработвания от проф. д-р Руси Маринов в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение произтича от необходимостта да бъде запълнена липсата на системно научно-приложно изследване на спецификата на

подобряване на устойчивостта, бързата реакция и ефективността при осигуряване на информация в реално време при кризи, съобразявайки се със спецификата на различните системи и подсистеми на кризисния мениджмънт и техните характеристики при динамично променящите се информационни реалности.

Необходимостта от надеждна защита живота на гражданите и превенцията от различни опасности при поява на критични и извънредни ситуации се обуславя от променената социална среда и условия във връзка с протичащите процеси на глобализация, появата на глобални рискове и заплахи, както и от възникване на нови технологии като част от информационното общество.

Резултатите от подобно научно изследване в сферата на кризисния мениджмънт биха способствали за вземането на правилни решения в областта на намирането на отговор на въпросите свързани с с реакциите при кризи, кризисни и рискови ситуации, по начин гарантиращ ефективната защита на живота и здравето на гражданите и опазване на природата.

Повишената значимост на това явление и значително нарасналата необходимост от провеждането на теоретични изследвания и създаването на нови модерни организационно-управленски стратегии и политики обосновава сериозната необходимост от провеждането на дисертационното изследване в контекста на допълване на значително фрагментираните и тематично строго специализирани по характер изследвания в научната област по проблема.

## **2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.**

Точно формулирания фокус на целите позволява извършване на дисертационното изследване чрез изпълнение на основните научни задачи.

Решението на проблема с ограничаване на дефицита от информация и осигуряване на качествени данни на управляващите кризисната ситуация, както и на гражданите, за да се увеличи потенциала за оцеляване и ограничаване на негативните фактори, въздействащи на ситуацията е потърсено чрез създаване на ефективна методология за анализ, планиране и осъществяване на комуникациите във времевата рамка от няколко минути до няколко часа, с основен замисъл превенция и ограничаване

на жертвите и пораженията при различни видове опасности и заплахи, водещи до формиране на остри кризисни ситуации, с трагични за хората последствия.

Кризите трябва да служат и като модел за учене и усвояване на определени уроци, как в бъдеще по-прецизно да се планират нещата за да бъде ефективен отговора по време на кризи чрез разширеното участие и включване на много хора, при което ситуацията трудно се управлява линейно, стъпка по стъпка или от един единствен кризисен център, тоест налице са различни фактори, които въздействат на решенията. За постигане на посочената цел и поставените частни научноизследователски задачи в научната си разработка проф. д-р Маринов е възприел подходяща структура на дисертационния труд – увод, три части, заключение и приложения.

Основното съдържание на научната разработка на проф. д-р Маринов напълно съответства на темата на дисертационния му труд.

**3. Доказателства, че дисертационният труд е разработен самостоятелно и не повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.**

Дисертационният труд е разработен по тема с различно съдържание от труда представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Подходящи отговори на предизвикателствата, рисковете и заплахите за устойчивото развитие в една урбанизирана социално-икономическа среда са потърсени чрез самостоятелен задълбочен анализ на проблемите по използване на мобилни и мрежови платформи на международно ниво за осигуряване на жизнено важна информация за хората, чрез разработването на теоретична рамка и научен модел на Национална платформа, базирана на Интернет технологии за реакции при кризисни ситуации и трансфер на информация и знание към гражданите, с цел превенция от различни опасности.

**4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.**

Познавайки състоянието на проблема, проф. д-р Маринов се е постарал да намери отговор на една голяма част от актуалните и с висока стойност на научна и практическа значимост въпроси по начин, недопускащ инвариантно тълкуване на

проблемите – ясно, конкретно и точно. Постигнато е в рамките на 406 страници дисертационен труд и 18 приложения към него, 37 схеми и разбира се, с творческото проучване и научното осмисляне и цитиране на 229 литературни и електронни, нормативни и справочни източници, чиято научна и научноприложна стойност и авторитет на авторите за мен не подлежи на съмнение.

## **5. Коректност при цитирането на представителен брой автори.**

Към използваните в хода на изследването източници, третиращи в различна степен отделни фрагменти и детайли от изследваната проблематика, от страна на автора е подходено максимално добронамерено и обективно, като са открити не само забелязаните слабости, но са подчертани и неоспоримите им научнопрактически достойнства при решаването на посочения научен проблем.

## **6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.**

Разгледаните от проф. д-р Маринов научни и теоретико-приложни разработки по проблематиката до този момент, обхващат само част от необходимите ни нови познания за ограничаване на дефицита от информация, осигуряване качествени данни на управляващата ситуацията, както и на гражданите, за да се увеличи потенциала за оцеляване и ограничаване на негативните фактори, въздействащи на ситуацията чрез използването на съвременни Интернет и други „смайт“ компютърни технологии, както и различни приложни програми.

Преобладаващите административни решения и мерки неминуемо водят до липсата на основни информационни умения и на отворен тип платформи за активно въвеждане на информация критично важна за живота и здравето на хората и споделяне на приложно знание в първите часове, след появата на опасността.

Разработената от проф. д-р Маринов общата концепция на изследването, цели, задачи, проблемни области като обект на анализ са позволили дефинирането на някои общи тенденции при развитие на системите за реакции при кризи и рискове и разкриват взаимоотношенията между комуникация, информация, знание, стратегии, технология и мениджмънт при кризи.

Използваните основно две групи научни методи – теоретични и емперични, както и редица други общонаучни методи на научното познание, позволяват в стройна и логическа последователност да се разработят поставените задачи и да бъдат постигнати конкретни научни и приложни резултати.

За целите на дисертационното изследване са използвани комбинирани методи за анализ, като се има предвид комплексността на ситуациите и интердисциплинарния подход за разработване на труда. В частност се прилагат аналитични методи за анализ на “големи данни”; онлайн анкетно проучване сред експерти и хора преминали някаква степен на обучение в сферата на "кризисен мениджмънт"; системен анализ на глобални критични ситуации; контент анализ на актуални, медийни публикации на водещи информационни сайтове; метода in-situ за анализ на мобилни и професионални мрежи за реакции при кризисни и извънредни ситуации; анализ на база данни на публикациите в специализирани списания; мрежови анализ, с цел извличане на данни от типа на wolframalpha; анализ на данните по определени критерии в Microsoft academic research, относно динамика на публикациите в сферата на кризисен мениджмънт.

Проф. д-р Маринов демонстрира високо равнище на запознатост спрямо състоянието на досегашната най-вече техническа разработеност на проблема в качеството му на обект на научноизследователска дейност.

Това предоставя възможност на авторът създавайки верифицирана теория да разработи динамичен, web базиран модел за комуникационно планиране на действията на институции, центрове, екипи и експерти при екстремални и кризисни ситуации, прецизно и адекватно обработвайки и обобщавайки многообразните и често пъти противоречиви елементи на научното изграждане, като ги представи в съответствие с общоприетата хронологизация при научните разработки, с което е постигната максимална адекватност между заложените изследователски цели и задачи и инструментариума, използван за тяхното разрешаване.

## **7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.**

Избраната методика на научно-приложно изследване при разработването на дисертационния труд е реализирана в системно-структурен и системно-функционален аспект, при което заложената изследователска работна теза на изследването в

дисертационния труд с използването на методите на теоретичните и емпиричните изследвания е получила обоснован отговор чрез постигането на поставената цел за създаване на ефективна методология за анализ, планиране и осъществяване на комуникациите във времевата рамка от няколко минути до няколко часа, с основен замисъл превенция и ограничаване на жертвите и пораженията при различни видове опасности и заплахи, водещи до формиране на остри кризисни ситуации, с трагични за хората последствия.

От уменията ни да използваме ефективно методиката за дефиниране на комплексни проблеми зависи и ефективността на използване на информацията в практиката, с цел превенция и осигуряване на качествени данни за вземане на оперативни решения, при ограничено време по време на криза. Познаването и контрола на информационния домейн се превръща все повече във важно условие за структуриране на комуникационната система при кризи и осигуряване на важна информация за хората, относно заплахите за живота и здравето им както и осигуряване на знание за потенциални проблеми и рискове и умения за конкретни действия.

Предложеният дисертационен труд напълно съответства като научна разработка по обем и качество на законовите изисквания.

#### **8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.**

Научнолитературната осведоменост и компетентност на автора не търпи възражения, а похвали за стремежа да бъдат компилирани досегашни научни мнения и изследвания в процеса на тяхното многообразие и противоречиво развитие.

Постигнатите приноси са лично дело на дисертанта, като основната част от разглежданите идеи, подходи и решения представляват оригинални разработки или са нова интерпретация на вече известни с отчитане влиянието на променящите се условия и фактори.

##### **- Описание на приносите:**

Основните научни и научно-приложни резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови средства на съществени и нови

страни в съществуващи научни проблеми и теории. Достоверността на материала в дисертационната разработка води до полезно увеличаване на знанията в заявената предметна научна област и представлява оригинално развитие на частни проблеми в даденото научно направление, водещи до конкретни резултати.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за приноси, които определям основно като научни и научноприложни и ги свързвам с постигнатите резултати.

Научните и научноприложните изследователски резултати в дисертационния труд се градят на задълбоченото познаване и творческото адаптиране на съвременни научни теории.

Предлаганият дисертационен труд, чрез създадената база и алгоритъм на национален, информационен и комуникационен модел, интегриран в системата по кризисен мениджмънт и предложения проект (от типа на startups) за национална, отворен тип платформа за реакции при кризи в рамките на първите часове, след катастрофата е позволил на автора да изведе насоките за развитие на комуникационната структура на системата по кризисен мениджмънт чрез развитие на съвременни информационни стратегии, използване на потенциала на „големите данни“, Интернет на вещите“ и „смайт“ интерактивни технологии.

Специално създадената авторова методика за изследване и анализ на база данни, мрежи и сайтове, отразяващи съвременни тенденции в развитието на комуникационните практики по кризисни, рискови и екстремални ситуации предоставя възможностите за тяхното усъвършенстване в бъдеще. Усъвършенстваната комуникационната рамка е позволила създаването на модел за трансфер на информация и знание в рамките на часове при кризи, възникнали в съвременните организации, като се използват предимствата на „големите данни“.

Предложеният функционален модел за конструиране на национална, информационна платформа с основни мрежови елементи за реакция при кризи и екстремални ситуации в рамките на няколко часа при поява на опасност позволява съчетаване едновременно на стратегически подходи, информационни стратегии и средства за трансфер на знание в кризисен мениджмънт, който може да бъде интегриран в различни институции и организации за постигане на ефективен и оперативен отговор при рискови, проблемни, извънредни и кризисни ситуации.

Осигуряване на възможности нещата да променят институциите чрез стремежа им към развитие базирани на опита по кризисен мениджмънт в аспекта на комуникационно-информационна дейност показва, че трудно могат да се постигнат превантивни резултати на национално ниво, ако промяната и трансформацията на системите за реакции при кризи не стартира от по-ниски равнища или на ниво фирма и организация като там се концентрират знания, интелектуални ресурси и технологии.

Авторефератът е разработен съгласно законовите изисквания и съдържа основните проблеми и пътищата за тяхното решаване, посочени в дисертационния труд. Той дава пълна представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите резултати от дисертанта.

#### **- Въздействия на дисертационния труд върху външната среда:**

Посочените публикации по темата на дисертационния труд, участията в научни форуми и проекти са в направлението на научните изследвания на автора и не само верифицират резултатите от научното изследване, но и показват задълбоченост и широка обхватност при подготовката и извършването на научноизследователския процес от докторанта в един доста продължителен период от време.

Основните резултати от научното изследване са апробирани от автора, дискутирани и защитени на международни научни конференции и в публикации.

#### **9. Критични бележки и предложения:**

Наред с положителното, в дисертационния труд на проф. д-р Маринов са допуснати и известни слабости:

– посочените частни задачи съобразени с проблемните области и частни цели в научното изследване развиват в непълен обем общата задача пред дисертационния труд за постигането на дефинираната цел;

– посочените ограничения в рамките на извършените и публикувани чрез дисертационния труд научни изследвания се нуждаят от допълнителна авторова аргументация.

Посочените критични бележки за слабости посочени при обсъждането на дисертационния труд на разширен научен съвет при Департамент „Национална и



международна сигурност“ на 14.05.2014г. са отстранени от автора, за което му изказвам своята колегиална благодарност.

Предлагам на автора прецизиране от техническа гледна точка на оформлението на дисертационния труд и резултатите в него, като венец на научните му търсения.

Посочените недостатъци не се отразяват съществено върху значимостта на приносите в дисертационния труд.

Дисертацията е задълбочен и добре оформен научен труд от изследването на актуален проблем и с постигнатите научни и научноприложни приноси доказва способността на докторанта- проф. д-р Маринов, самостоятелно да разработва научни въпроси, важни за теорията и практиката в решаването на проблеми със съществено значение за националната и международната сигурност.

#### **10. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че следва да вземе отношение**

През времето на участията си по верифицирането на постигнатите резултати в дисертационния си труд проф. д-р Маринов остави отлични впечатления с дълбочината и логиката на проведените научни изследвания и аргументираността и коректността при защитата на получените резултати.

#### **11. Заключение**

Предложеният дисертационен труд от проф. д-р Руси Маринов - “Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства” е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на научната степен “*Доктор на науките*” на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и чл.41 на Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ.

В дисертационния труд има важни научни и научноприложни резултати, които представляват съществен принос за развитието на науката за сигурност и практическото решаване на широк кръг проблеми, свързани със създаването на предметно ориентирана, обектово формализируема, доказуема, проверима и достоверна теория с евристична функция.

Дисертационният труд съдържа теоретични обобщения и предложени решения на голям научноприложен проблем и постигнатите резултати от кандидата проф. д-р Руси Маринов представляват значителен и оригинален принос в науката за сигурност.

## **12. Оценка на дисертационния труд**

В съответствие с чл.12 от ЗРАСРБ, чл.40 от Правилник за прилагане на ЗРАСРБ и чл.43 и чл.44 на Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ и имайки предвид постигнатите научни и научноприложни резултати в предложението от кандидата - проф. д-р Руси Маринов Ванчев, за обсъждане дисертационен труд на тема: “Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства”, с неоспоримите му приноси и достойнства, декларирам своята “**положителна**” оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди научната степен “Доктор на науките” на проф. д-р Руси Маринов Ванчев по научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политики на сигурност) /науки за кризата и информацията/.

проф. д-р, полк.(о.з)

/Стойко Стойков /

София

09.12.2014г.